

HAASTE

Haaste-lehti käsittelee rikoksentorjuntaa ja kriminaalipolitiikkaa

[Rikoksentorjunta](#) / [fi](#) / [Haaste-lehti](#) / Artikkelit

Rapmusiikki tarjoaa näkökulmia nuoruuteen pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa

6.3.2024 8.41

Viime vuosina palstatilaa mediassa ja huomiota poliittisissa avauksissa on saanut niin kutsuttu gangsta rap -musiikki ja sen mahdolliset yhteydet jengirikollisuuteen. Pohjoismaissa ilmiö on ollut esillä erityisesti Ruotsissa yhteiskuntaa horjuttaneiden jengiväkivaltaisuuksien takia, mutta niin gangsta rap -musiikkia kuin nuorten katujengien rikollisuutta on tavattu myös tällä puolen Pohjanlahtea.

Tutkijoina olemme huomanneet, että perinteisen median uutisointi katujengeistä on usein historiatonta ja yhteiskunnan eriarvoisuutta väistävää. Nuorten suosima musiikkikulttuuri, gangsta rap, sidotaan yksinomaan jengirikollisuuden ilmentymäksi ilman tarkempaa analyysia syy- ja seuraussuhteista. Samanaikaisesti jengiytyminen näyttyy hyvinvointivaltion kriisinä. Voiko ylipäätään puhua enää pohjoismaisesta hyvinvointivaltiosta, kun jengirikollisuus horjuttaa kokonaista yhteiskuntaa, kuten Ruotsin tapauksessa on käynyt?

Olemme pohtineet, mitä gangsta rap -musiikki, sen lyriikat ja musiikkivideot kertovat hyvinvointivaltion ideaalisubjektista eli tavoitellusta ihmiskuvasta. Tuoreessa tutkimuksessamme osoitimme, että nuorisokulttuurit elävät osana hyvinvointivaltion kehitystä ja siten tätä musiikkia voi tarkastella tulkintana yhteiskunnan tilasta 2020-luvulla. Gangsta rapissa hyvinvointivaltion keskiluokkaista elämäntapaa tavoittelevasta ideaalisubjektista poikkeavat nuoret kommentoivat yhteiskuntaa ja vaihtoehtojansa omaehtoisesti. Gangsta rap, kuten mikä tahansa kulttuuri, kiinnittyy siten ilmaisultaan paikallisen yhteiskunnan olosuhteisiin. Tutkimuksessamme erittelimme nuorten omaehtoisen kerronnan kautta tulkintoja sekä suomalaisesta että ruotsalaisesta gangsta rapista ja yhteiskunnasta.

Käsitteet ilmiöiden selittäjänä: hiphop, gangsta rap, drill, trap, grime

Julkisessa keskustelussa käytetään usein erilaisia kulttuurisia käsitteitä, joiden alkuperää tai historiallista kontekstia ei oteta huomioon. Käsitteet ikään kuin liikkuvat ja liukuvat kansallisesta kontekstista toiseen. Ne tekevät yhdysmerkkejä erilaisten ilmiöiden välille ja luovat kausaalisen harhan. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, miten Ruotsin jengiytymisen tilannekuva siirtyy Suomen kaduille gangsta rapin uutisoinnissa. Käsitteiden vaikutukset nuoruuteen ja kaupunkitilan turvallisuuden kokemuksiin jäävät huomioimatta, kun uhkakuivat ottavat keskustelussa vallan.

Euroopassakin suurta suosiota nauttineen gangsta rapin juuret ovat yhdysvaltalaisessa katukulttuurissa. 1970-luvulla afrikkalais- ja latinalaisamerikkalaiset nuoret kehittivät katuelämän estetiikkaan pohjaavan alakulttuurin, hiphopin, joka pohjasi vahvasti tee se itse -mentaliteettiin dj-toiminnan, räppäämisen, breakdancen ja graffitin muodossa. Tarkoituksena oli tulkita ja kommentoida omaehtoisesti ympäröivää maailmaa ja sen nuorille asettamia ehtoja. Gangsta rap kehittyi hiphopissa omaksi alagenrekseen väkivaltaisten jengien ja huumekaupan keskellä, vailla vakaata tulevaisuushorisonttia kasvaneiden nuorten kerrontana elämän väkivaltaisuudesta ja toivottomuudesta. Se löysi 1990-luvulla kaupallisen potentiaalin kasvavan hiphop-kulttuurin suosiosta ja levisi sanomaltaan Yhdysvalloista globaaliksi kulttuuri-ilmiöksi. Samalla yhdysvaltalaisen kaupunkien jyrkkä eriarvoisuus tuli kulttuurisena ilmiönä tutuksi nuorille ympäri maailmaa.

Gangsta rapiksi Euroopassa ja Pohjoismaissa 2020-luvulla luettava musiikki polveutuu viime vuosikymmenillä Yhdysvalloissa ja Britanniassa kehittyneistä trap-, grime- ja drill-rapista, joissa jengielämän kuvaukset ovat keskeinen tyyliä.

Somen mikrovaikuttajat katuelämän tulkkeina

Vuonna 2021 tapahtuneen ruotsalaisräppäri Einárin jengeihin yhdistyneen murhan myötä katujengien ja rapin yhteys sai myös Suomessa suuremman painoarvon. Tämän myötä suomalaisessa mediassa alettiin pohtia sitä, miten rikoksista räppääminen ja katujengit saattaisivat olla yhteydessä toisiinsa.

Rapmusiikin lisäksi kaupunkilaisnuoria koskevissa julkisissa keskustelussa usein esiin nostetaan katujengit ja englantilaiseen katukulttuuriin yhdistetty ilmiö "roadmanit". Keskustelussa on yhdistetty laajat maahanmuuttopolitiikan kysymykset Suomessa toistaiseksi melko pientä nuorten joukkoa koskettavaan kysymykseen nuorten rikollisesta oireilusta. Ilmiön taustalla tutkimusten mukaan näkyy suomalaisnuorten pahoinvointi ja yleistynyt turvattomuuden tunne, mutta tämä näkökulma jää usein käsittelemättä. Sosiaalisen median huomiotalouden sääntöjen vaikutus nuorten toimintaan jää vähemmälle huomiolle, kun mediatilaa keräävät katujengiläisten tai "roadmanien" tuntomerkit, käytöstavat, näyttäytymispaikat sekä suosimat vaatemerkit.

Niin kansainvälinen kuin kotimainenkin rapmusiikin tutkimus on osoittanut, että rap on yhteiskunnan marginaaleista nousevien nuorten yhteiskunnallinen puheenvuoro. 2020-luvulla suomalaisessa rapmusiikissa keskeisiksi toimijoiksi ovat nousseet rodullistetut nuoret. He toimivat hiphopin perinteen mukaisesti tee se itse -meinillä ja siten suomalaislähiöstä on noussut valtavirtaan viime vuosina useita maahanmuuttajataustaisia artisteja.

“ Niin kansainvälinen kuin kotimainenkin rapmusiikin tutkimus on osoittanut, että rap on yhteiskunnan marginaaleista nousevien nuorten yhteiskunnallinen puheenvuoro.

Voidaan sanoa, että nuoret räppärit ovat yhteiskunnallisia mikrovaikuttajia, joiden ajatukset jaetaan ja äänet kuullaan omassa ikäluokassa mutta jotka muuten eivät tule nähdäksi omaehtoisesta yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta. Diginatiivin sukupolven räppäreillä on sosiaalisessa mediassa huomattavat määrät seuraajia ja globaalisti tunnistettava musiikkigenre mahdollistaa vaikuttamisen kansalliskielten ja -valtioiden rajojen yli.

Artistien monikulttuuriset taustat mahdollistavat myös yhteistyökuviot, joissa globaalien etelän diasporat nousevat keskeiseksi yhdistäväksi nimittäjäksi. Kielestä ja kansallisuudesta riippumatta musiikin ydinviesti on silti ymmärrettävä kaikille genrea seuraaville kuulijoille: se kertoo ulkopuolisuudesta, osattomuudesta, näköalattomuudesta ja halusta "olla jotain".

Suomessa ja muuallakin musiikki ja sosiaalisen median huomiotalous joutuvat törmäyskurssille vallitsevan yhteiskunnan toimijoiden, jaettujen arvojen ja ennakkoluulojen kanssa. Rapin tyypistäminen tulkinnoissa rikollisen elämän mainostamiseksi on kuitenkin genren ja sen artistien yhteiskunnallista vaikutusarvoa vähättelevää ja sosiokulttuuriset erityispiirteet sivuuttavaa.

Rapmusiikissa nuorille muusikoille itselleen sekä kuulijoille merkityksellistä on liittyminen johonkin itseään suurempaan, kuten hiphopin kulttuuriseen kaanoniin ja globaalien nuorisokulttuuriin. On myös selvää, että laajalle yleisölle tuntemattomat artistit joutuvat kohtuuttoman mediahuomion kohteeksi sekä politiikan välineeksi mediassa, jossa nuoriin kohdistuva huolipuhe toimii polttoaineena. On kuitenkin selvää, että ilmiö koskettaa kaikkia nuoria yhtä lailla.

Ruotsin tiellä?

Suomessa erityispiirteitä on ollut pelko "Ruotsin tiellä" olemisesta, jota käytetään perusteluna muun muassa maahanmuuttopolitiikan koventamiselle, lisävalvonnalle ja pidemmille vankeusrangaistuksille. Keskustelussa harvoin otetaan kuitenkaan esiin ruotsalaisen yhteiskunnan systemaattinen hyvinvointivaltion palveluiden eriyttäminen asuntopolitiikan, kaupunkirakenteen ja koulutusohjelman suhteen ja näiden erot Suomeen verrattuna. Ruotsissa esimerkiksi lapsikäyhyys on suurempaa kuin Suomessa ja julkiset palvelut ovat voimakkaasti eriytyneet. Ruotsalaisen keskiluokan hyvinvointi on peittänyt alleen sen, että yhä useampi ei yllä keskiluokkaan, ja syynä on

“ Keskustelussa harvoin otetaan kuitenkaan esiin ruotsalaisen yhteiskunnan systemaattinen hyvinvointivaltion palveluiden eriyttäminen asuntopolitiikan, kaupunkirakenteen ja koulutusohjelman suhteen ja näiden erot Suomeen verrattuna.

usein syntyperä, asuinalue ja siihen liittyvä rakenteellinen eriarvoisuus. Kaikki nämä ovat poliittisia päätöksiä, jotka tiivistävät eriarvoisuutta ja ovat vaikuttaneet nuorten elämänpolkuihin, yhteiskuntaan kiinnittymiseen ja ylipäätään odotuksiin elämästä. Nämä ovat välillisesti vaikuttaneet jengien vakiintuneeseen asemaan Ruotsissa.

Rapmusiikki on ikkuna siihen, mitä emme poliittisessa keskustelussa näe ja mitä ns. "Ruotsin tiellä" oleminen on ruotsalaisten vähemmistönuorten näkökulmasta. Se voisi olla meille varoittava esimerkki vääränlaisesta rodullistavasta uusliberaalista politiikasta, joka jakaa kaupunkialueita ja jonka kärsijöinä nämä nuoret ja heidän perheensä ovat olleet. Jos musiikkia keskittyy kuuntelemaan tarkemmin, voi siinä kuulla surua, menetyksiä, rakkautta, ystävyyttä, ylpeyttä omasta syntyperästä ja julkisessa puheessa stigmatisoidusta asuinlähiöstä. Edellä esiin nostetut aiheet ovatkin yhteydessä eriarvoistavan politiikan tuottamaan merkityksellisyyden, kuulumisen ja arvostuksen kokemuksen puutteeseen.

Yhteiskunnan eriarvoistumista ja nuorten oireilua koskeviin kysymyksiin tulisi miettiä kestäviä ratkaisuja. Kovempien toimien sijaan ennaltaehkäisevä puuttuminen ja tukipalvelut ovat tutkimusperustaisesti toimivia keinoja. Rapmusiikin yhdessä tekemiseen ja harrastamiseen tulee panostaa. Yksi ratkaisu on luoda matalan kynnyksen tiloja ja tapahtumia, joissa tähän on mahdollisuus turvallisessa ja vastuullisessa aikuisseurassa.

Erica Åberg & Hanna Tyvelä

Erica Åberg (VTT) on yliopisto-opettaja Turun yliopistossa ja Hanna Tyvelä on väitöskirjatutkija Tampereen yliopistossa.

Kirjoitus perustuu Åbergin ja Tyvelän yhdessä Crime, Media, Culture -journallisissa julkaisemaan artikkeliin "[Finnish and Swedish 'gangsta rap' as a window on the dismantlement of the Nordic welfare state](#)" (2023).

Kuva: Gordon Cowie / Unsplash

[Haaste 1/2024](#)

1-2024 RUOTSI ERIARVOISUUS JENGIT NUORET NUORISOKULTTUURI NUORISORIKOLLISUUS RAP
SOSIAALINEN MEDIA

